

– Mindig elmondom nekik, hogy ez egy olyan szakma, amely az iparosság és a művészet között található, és sosem fogja megkapni azt az elismerést, ami megilletné. S nem szabad azzal kezdeni, hogy valaki Stradivari titkát kutatja. Időben kell reggelente érkezni, szépen, pontosan, fegyelmezetten és nagyon lelkiismeretesen dolgozni, s ez egy idő után meghozza a gyümölcsét. Akkor már lehet beszélni a hangszerek titkáról, ami nem más, mint

összehangolni a szakmai felkészültséget és a jó ízlést, esztétikai és zenei szempontból egyaránt. Ebből születhet meg ideális esetben a jó hangszer. S nagyon fontos a párbeszéd a muzikusokkal is, hiszen már néhány mondatunkkal több évtizedes, a hangszerekkel kapcsolatos tévhiteiket oszlatjuk el. Nekünk pedig szükségünk van a tanácsukra ahhoz, hogy valóban a lehető legszebben szólaljon meg az adott hangszer.

I Hogyan vélekedik a magyar nagybőgő hangszerparkról?

– Teljes végveszélyben van, mondhatjuk katasztrófális az állapota. Rendszeres kapcsolatban vagyok a zenekarokkal, így látom, hogy milyen hangszereket muzsikálnak, és kevés együttes kivételével, szinte használhatatlanok, rosszul javítottak mindenütt a nagybőgők... Ideje lenne végre tenni ez ellen!

R. Zs.

Mesterművek mesterhegedűkön, mesteri előadásban

Szecsődi Ferenc rendhagyó hangversenye, új hangszereken

Különleges koncertre várják az érdeklődőket 2010. június 5-én, a Régi Zeneakadémián. Szecsődi Ferenc hét új, magyar mesterhegedűn ad elő mesterműveket, Szentpéteri Gabriella zongorakíséretével. Aki pedig nem tud elmenni a rendezvényre, a Duna Televízióban kísérheti majd június 11-én figyelemmel a hangversenyt, ráadásul ekkor tematikus, a hegedűvel foglalkozó napot is rendeznek a csatornánál. Az izgalmas kezdeményezésről Szecsődi Ferenc hegedűművész és Semmelweis Tibor hangszerész beszélt.

I Általában a hegedűsök minél régebbi instrumentumra vágnak... Miért döntött úgy, hogy egy mai hangszert választ?

– Minden vágyam az volt, hogy magyar mesterhegedűn játsszak – meséli Szecsődi Ferenc – Mert bár van egy nagyon jó cremonai hegedűm, ami gyönyörűen szól, de nagyon időjárás-függő. Mindig rettegtem reggelként, hogy aznap éppen hogyan fog megszólalni, mert csak az esőt, a hideget és a nagyon meleget nem szereti... Ilyenkor változik a hegedű a hangja, nehezebben szól, s nem tudom megcsinálni rajta mindazt, amit szerettem volna... Nagyon sokat kínlódtam ezzel a cremonai hangszerrel. Az egyik alkalommal Hubay sírjánál jártam, ott imádkoztam, hogy segíthetne nekem is valaki, hogy jó magyar mesterhegedűm legyen. Hazafelé aztán összetalálkoztam Székely Márton hangszerkészítő mesterrel, aki Cremonában végzett. Egyik tanítványom az ő hegedűjén játszik, teljes megelégedésére. Márton ekkor említette, hogy készített olyan hangszert, amelyet érdemes lenne kipróbálnom. Az időpontot is megbeszéltük. De a műhelye előtt, a kapuból visszafordultam, azzal, hogy ugyan már, új hangszer, inkább valami régibb kellene vennem... Gyalogoltam már hazafelé, amikor mégis arra jutottam, hátha Isten akarata volt, hogy mi akkor találkoztunk. Visszamentem, kipróbáltam a hangszert, és az

első néhány hang után azt mondtam, soha többet nem engedem ki a kezemből!

I A közönség hogyan fogadta az új hangszert, és honnan jött az ötlet, hogy több ilyen instrumentumon játsszon?

– A Szent István Király Zeneművészeti Szakfőiskolában, ahol kurzust tartottam és koncerteztem, mindenki azt hitte, hogy olasz hegedűn játszom, mert olyan csodálatos a hangszer hangja. Ez egy 2006-ban készült hegedű, s én 2007 vége óta muzsikálok rajta. Ismerem a fiatal hangszerkészítőket, s tudom, milyen remek hegedűket alkotnak. Ezért is jött másfél évvel ezelőtt az ötletem, hogy ezeket a hangszereket koncerten is be kellene mutatni. A Régi Zeneakadémián Szentpéteri Gabriellával lehetőséget kaptam erre egy délelőtti matinén, s akkor hét hegedűt választottam, különböző mesterektől. A hangverseny címe az volt, hogy Mesterművek mesterhangszereken. Óriási sikert aratott, hatalmas volt az érdeklődés, alig lehetett a terembe beférni. Minden hangszer gyönyörűen szól, és mindegyiket el is adták a koncertet követően.

I Hogyan választotta ki, hogy kiknek játsszik a hegedűjén?

– Az ember járkál, viszi a hegedűjét javíttatni, s az egyiknél megismerkedik a másik

mesterrel... Az első alkalommal Adonyi Iván, Bárdi Szabolcs, Draskóczy Gábor, Gollob Balázs, Holló Bence, Kemény Zsombor, Székely Márton hegedűin játszottam. Most, június 5-én ismét lesz Adonyi-, Bárdi-, Kemény- és Székely-hangszerem, s mellettük még Péteri Károly, Kónya Lajos és ifj. Semmelweis Tibor instrumentumait mutatom be. Mindannyian nagyon tehetségesek. Számomra is izgalmas kihívás mindez, hiszen a hangszereket csak egy nappal a koncert előtt tudtam (és tudom most is) kipróbálni. Azonban ennyi idő is elegendő volt. S ekkor döntöttem el, hogy melyik művet melyik mesterhangszereken játszom. S éppen a nagy sikerre való tekintettel határozottunk úgy, hogy megismételjük ezt a különleges hangversenyt, 2010. június 5-én, a Régi Zeneakadémián. A múltkor koncerten jelen volt Semmelweis Tibor, a Hangszerész Szövetség egykori elnöke. Annyira meghatódott azon, hogy felkaroltam ezeket a fiatal hangszerészeket, hogy az ő kezdeményezésére rendez tematikus, a hegedűről szóló napot a Duna Tv.

I Mi alapján dönt arról, hogy melyik művet melyik hangszereken adja elő?

– Kényelmességi szempontból, ami a legjobban kézre áll, azon a hangszereken adom elő a legvirtuózabb darabokat. Mivel nagyon kevés az idő, nagy kockázatot vállalok ezzel a koncerttel, mert kérdés, hogy egy ismeretlen hangszereken mi hogyan sikerül... Egyébként ez a rendezvény a világon egyedülálló, ilyet még senki sem csinált. A programban Hubay V. Csárdajelenete, Saint-Saëns Románc, Csajkovszkij Csipkerózsikájának hegedűszólója, Kodály Hártyájából az Intermezzo átírata, Bartók Román népi táncok, valamint két Hubay-darab, a

Preghiera és a Szerelimitasan kapott helyet. Úgy kellett kiválogatnom a műsort, hogy minden húr megszólaljon... Legyen lassú és virtuóz darab is. A koncertet egyébként múzeumi belépővel lehet látogatni.

■ A növendékeknek mit tanácsol?

– Arra biztatom őket, hogy bátran próbálkozzanak ilyen modern hangszerekkel. Minden koncertplakátomra ráíratom: Szecsődi Ferenc magyar mesterhegedűn játszik, készítette Székely Márton 2006-ban. Ennek a hangszernek teljesen kiegyenlített, óriási hangja van. Esztétikailag is gyönyörű, tényleg öröm kézbe venni. Ahol nem tudják, mindig megkérdezik, milyen olasz hegedű, mert olyan a hangja... A mai mesterek már olyan fejlett technikával, jó anyagokkal dolgoznak, hogy valóban nagy-szerű hangszerek születnek a kezük alatt. Egy ilyen hegedűnek az az előnye is megvan, hogyha javításra szorul, nem kell messzire vinni, s mindennek a költsége is alacsonyabb. Érdemes hát vállalni a koncertezést ezeken a hegedűkön. Egyébként más hangszerekkel is beszéltem, hogy vállalnának-e hasonló fellépést, de nem jártam sikerrel... Remélem, hogy úttörő munkát kezdtem el, s mások is követni fogják a példám!

– Kiválónak tartottam Szecsődi Ferenc koncertjét – mondja Semmelweis Tibor hangszerésmester, a Hangszerész Szövetség egykori elnöke, a Hangszerészképző Iskola egyik alapítója – Korábban jómagam is szerveztem „hangpróbát”, olyan programot, amelyen öt Kossuth-díjas művészből és tizenöt főiskolai hallgatóból álló grémium előtt szólaltattak meg tizennégy különböző hangszert. Mindez sötétített szobában zajlott, így a szakértői zsűri nem látta a hegedűket. A bírálóbizottság értékelése alapján született eredmény nagyon elgondolkasztó volt, hiszen a dobogó első helyein mind-mind modern hangszerek végeztek, megelőzve a nagynevű mesterhegedűket... Arra nagyon büszke vagyok, hogy a fiam, aki szintén a hangszerészetet választotta hivatásául, szép eredményt ért el ezen a versengésen. Éppen azért, mert hiszek abban, hogy a mai hangszerek is felveszik a versenyt a régi darabokkal, nagyon lényegesnek tartom, hogy ezt a bemutatón ne csak a Régi Zeneakadémián összegyűlő közönség, hanem sokkal többen lássák. Felkerestem ezzel az ötlettel a Duna Televízió elnökét, és Cselényi László kitalálta, hogy nemcsak a hangversenyt tűzik műsorra, hanem lesz egy nap, ami reggeltől estig a hegedűről szól majd. Szecsődi Ferenc és Szentpéteri Gabriella koncertjét

felveszik, s a hangversenyt június 11-én vetítik majd, s ezen a tematikus napon lesz beszélgetés a hangszerről, és bemutatnak hangszerésműhelyeket is. A tervezett koncert a világon az első interaktív, komolyzenei hangverseny, amelyen a néző-hallgatónak – ha szavazni és nyerni szeretne – az egész műsort gondosan végig kell hallgatnia, és a legjobb hangú hangszerre szavazni! Több száz ezres „zsűri”, soha, sehol nem figyelt még egyszerre a HEGEDŰRE, és a hangjára. Abban is reménykedem, hogy mindennek lesz folytatása...

■ Így nemcsak a hangszerek, hanem a hangszerészek is nagyobb figyelmet kapnak...

– Sokszor elfelejtik azt, hogy egy katartikus hatású koncerthez nemcsak kiváló előadóra, remek darabokra van szükség, hanem az is nagyon lényeges, milyen hangszereken szólal meg az adott darab. Ha a három tényezőtől csak egy is hiányzik, akkor már nem jön létre a tökéletes élmény... Erről a harmadik lábról azonban általában elég kevés szó esik. S tényleg egy hegedűs és a hangszere között szinte abnormális viszony figyelhető meg, sokat válogatnak a művészek, amíg megtalálják a tökéletes instrumentumot. Ha pedig ez sikerül, akkor úgy vigyáznak rá, ahogy a szemük fényére. Nagyon örülök, hogy Szecsődi Ferenc nemcsak ezen a különleges koncerten, hanem más hangversenyeken is egy kiváló hangszerész alkotásán, Székely Márton hegedűjén játszik. Jó lenne, ha sokan követnék a példáját! Hiszen ma már sokszor bebizonyosodik, a modern hangszerek is szólhatnak úgy, mint a Stradivarik... Magyarországon napjainkban hat-nyolc olyan hegedűkészítő mestert ismerek, akinek világszínvonalú instrumentumok kerülnek ki a keze alól. Ezt azért is állíthatom ilyen magabiztosan, mert átfogó képem van a mai hangszerkészítésről. Már tíz esztendeje járok zsűrizni Olaszországba, s tudom, hogy milyenek az ott születő hangszerek. Két-három olyan magyar mester is akad, aki jobb, mint az itáliai hangszerészek...

■ Rácz Barnabás hangszerésszel beszélgetve azonban kiderült, kevesen keresik az új hangszereket...

– Sajnos ilyen országban élünk, hogy adott egy tehetséges mester – ilyen például Rácz Barnabás is –, aki a nulláról indulva felépített egy kiváló műhelyt, külföldről járnak hozzá, itthon pedig csak javításokra kérik fel... Miközben az általa készített hangszerekkel nyitnak meg konferenciát az Egyesült Államokban... Arról azonban büszkén számolhatok be, hogy a Zeneakadémia égisze alatt

Semmelweis Tibor

indult hangszerész iskola, amelyet remekül vezet utódom, Lendvai Tamás, kiváló növendékeket bocsájt útra, akikben soha-soha nem csalatkozom. A csalódás az egykori növendékekben ritka, mint a fehér holló...

■ Milyennek látja a hangszerészképzés mai helyzetét?

– Úgy vélem, a hazai iskola a lehető legjobb közé tartozik. A cremonai, a mittenwalddi vagy a cseh iskola is irigyli a mi intézményünk helyzetét, hiszen a Zeneakadémia épületében, Liszt Ferenc szobája fölött dolgozhatunk... Nagyon jónak tartom, hogy a hangszerész-tanulók így megismerkedhetnek, kapcsolatot alakíthatnak ki az ifjú muzsikusokkal. Olyan emberek foglalkoznak velük, akik maguk is műhelyt működtetnek, tehát a hangszerésmesterséggel nap mint nap foglalkoznak, így nem csupán az elmélettel vannak tisztában...

■ Akadnak, akik úgy vélekednek, hangszerészekből is túlképzés van...

– Én pedig azt gondolom, hogy aki tényleg jó a szakmájában, az ma is talál magának elegendő munkát. Egyébként éppen ezért csak olyan növendékeket veszünk fel az iskolába, akik valahol tanulóként dolgoznak. S így az elmélet mellett megtanulják alaposan a munka gyakorlati részét is.

■ Sokan emlegetik, hogy hiányzik a hangszerész szövetség...

– Így van, az információáramlás sem működik úgy, ahogy kellene. Szükség lenne arra, hogy legyen egy szervezet, amely a közös érdekeket megfelelő elszántsággal, erővel képviseli. Ideje lenne ezért ismét életre hívni ezt a szövetséget... Van olyan ember, akit alkalmasnak talállok a vezetői posztra, az egész megszervezésére, s remélem, ő is vállalja a feladatot, hiszen kellően agilis, nyitott személyiségre van szükség. Mert itt valóban igaz, hogy nem elég akarni, tenni kell...
R. Zs.